Porto opłacono ryczałtem.

Ч. 4. (387) Неділя, дня 23. січня 1927. Рік IX.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Український Голос“ Перемишль, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. Передплата в краю виносить **10 зол.** річно, **5·50 зол.** піврічно, **3 зол.** чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату в Чехословаччині складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½.
Рукописів Редакція не звертає. Неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

БІЛЬШЕ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ!

Хто мав нагоду побувати на зборах наших товариств, нарадах чи вічах (все одно, на провінції чи у Львові) мусів завважити: маємо за богато критиків, за мало робітників. А легко у нас бути патріотом-критиком. Вистане мати сміливість всіх і вся лаяти. Рідко коли трапиться, щоби оттакий „професійний“ критик говорив до речі. Ні! Він вам прийде на збори „Просвіти“ і стане хаотично говорити про політику або кооперацію, а на зборах „Рідної Школи“ про „клясову“ боротьбу. Він не має ніякого пошанівку для чужої праці, бо сам він ніколи не працював. Він вам як з рога обильности витрясе, що ви маєте робити і не смійте спитати його, чи це можливе, чи є засоби і люде для реалізації його непродуманих, недоношених плянів, бо инакше назве вас назадником, угодовцем. І звичайно оттакі „критики“ — люде молоді, в громадських справах недосвідчені, малограмотні, не обзнайомлені з минулим своєї суспільности, без поняття про ділянку національного життя, про яку беруться говорити. По кількох реченнях такого панка зразу можна пізнати, з якої ґазети він своїх мудрощів нахапався. Улюбленим коником цих „реформаторів“ є лайка інтеліґенції. Не богато її маємо. Наші землі залиті польською та жидівською інтеліґенцією. Української є жмінка. І вся вона майже поголовно селянського походження. Розуміється, не є вона ідеальна. Є між нею ріжні одиниці, кращі і гірші. Як звичайно, між людьми. Та кожний народ має таку інтеліґенцію, якої він варта, ні гіршу ні ліпшу від себе. Яке дерево, такий клин... Одного не годиться забувати: На всякі збори і наради приходять з поміж інтеліґенції ті одиниці, що дійсно працюють, на яких спочиває праця народня на окремих царинах національного життя. Значить одиниці, яких нема за що лаяти. Навпаки! А всеж у нас вже війшло в моду, що майже на кожному зібранню ця точка мусить бути. Замісць говорити про те, як притягнути до праці всіх, що стоять осторонь від громадського життя, без огляду на те, чи це „інтеліґент“ чи „неінтеліґент“, кидається горохом об стіну, бо тих, що їх треба лаяти, на салі нема.

Ніде правди діти! Богато в цьому винна наша преса. Стільки в ній пустомельства, непотрібної сварки, підозрінь, наклепів! Є у нас ґазети, які тільки й тим живуть.

І ось тут м. и. джерело деморалізації. І з цим мусить звести наше громадянство рішучу боротьбу. Мусимо собі сказати: переводитимемо бойкот тих ґазет, що послуговуються вуличною демаґоґією, що стараються розбивати суспільність внутрі, що воюють брехнею і наклепами. Зорґанізоване громадянство мусить подбати про піднесення почуття відповідальности за слово, про етику і мораль у громадському життю.

Як мало наша преса присвячує уваги злобдневним питанням західно-української дійсности! Як мало в ній місця займають справи наших інституцій! Пишеться про них хиба перед і після загальних зборів. А з такими установами, як „Просвіта“, „Рідна Школа“, „Наукове товариство ім. Шевченка“, економічно-фінансові інституції („Земельний Банк“, „Дністер“, „Сільський Господар“, „Народня Торговля“ і т. д. і т. д.) вяжеться стільки питань, про них можна так богато і так цікаво і з великою користю для суспільности писати, що — далебі — на політичні ялові свари не стане місця. Ріжно можна задивлятися на завдання кожної з цих наших установ, тут можуть йти навіть найзавзятіщі суперечки. І вони не будуть шкідливі, навпаки — принесуть користь, якщо тільки полеміка буде ведена людьми доброї волі, з почуттям відповідальности. І коли преса (а вонаж виразником політичних партій!) глибше займеться питаннями нашої дійсности, наших буднів, напевно доведемо до того, що — скажім — всі наші економічно-фінансові інституції перестануть бути окремими „республиками“, що вони вестимуть одноцілу господарську політику, доповняючи одна одну, підпорядковуючись зверхному орґанови (такий мусить бути покликаний до життя!

Або культурницькі питання... Чи цікавиться ними постійно наша преса? Ні! Тільки принагідно. На приклад: дуже пекучою справою є у нас справа видавнича. Та про книжку наші ґазети для відчіпного пробомкують тільки в жовтни (місяць книжки, установлений книгарнями, слабо принятий суспільністю), а в році вона сходить з овиду.

Якою духовою поживою кормиться село? Чим живе інтеліґенція? Чому такий Оренштайн закасував всі другі видавництва? Чому у нас такий малий попит на книжку? Чому не йде преса (хто винен: видавці, редактори, публика?). І т. д. і т. д. Все це питання першорядної ваги. Від розвязки цих питань нашої внутрішньої політики залежить, чи боєздатність суспільности йтиме вперед, чи буде подаватися назад. Вони важніщі від всіх доктрин про єдиноспасаємість клясової боротьби і світової революції, важніщі від наших ославлених орієнтацій. Бо хто „спасатиме“, хто буде „орієнтуватися“, коли суспільність буде розбита на атоми, коли вона, зневірена і знеохочена, киснутиме в безділлю? Безвідповідальна політична гризня, яка все таки не переводиться в нашій пресі, богато лиха наробила: відвернула увагу публики від підставових питань внутрішньої політики, призвичаїла людей до пустомельства. Сваряться ґазети, сваряться партійні штаби, а публика бере собі „добрий“ приклад і теж гризеться поміж собою. І часто трапляється, що більше слухає широкописких крикунів, як тих, що несуть на собі увесь тягар громадської праці. За всяку ціну нам треба змагати до того, щоби в справах національної політики мали рішаючий голос тільки такі люде, що на це заслужили собі працею на народній ниві. — *(c)*

Перехрестні стежки большевизму.

Недавно „Kölnishe Zeitung“ в свойому тижневому додатку помістила цікаву статтю про відносини в Радянському Союзі. Зясовано в ній суперечности в большевизмі, які виявилися в часі 14-ої конференції всесоюзної комуністичної партії. Стаття на стільки цікава, що уважаємо за доцільне переповісти її з деякими примітками.

Показується, що большевицька державна господарка війшла в стан затяжної кризи. Ця кріза крутиться біля питання: чи слід допустити до керми державою селянина на рівних правах з міським робітником, чи — навпаки — всю владу в державі повинен дальше виконувати тільки промисловий робітник. Більшість останньої всесоюзної комуністичної конференції заявилася за притягненням до співуправи державою селянства, а чоловим представником цього напрямку є Сталін. В становищі Сталіна і більшости конференції видний відворот від виключної влади промислового робітництва, нахил до помирення з демократією.

Сталін дивиться на цю справу як практичний чоловік, який знає, що 9/10 населення держави — це селяне. Коли теорія Маркса (основоположника соціялізму) ставляє як основу комунізму панування мас, то не може одна часть пролетаріяту правити проти волі другої, куди численніщої. А так воно є тепер в Радянському Союзі, де горстка міського пролетаріяту накидує свою волю непроглядним селянським масам. Сталін, значить, хотівби вирівнати жадання обох ґруп: міського і сільського пролетаріяту. Він змагає до загально пролетарської державної політики, яка занялаби місце теперішної односторонної політики промислового робітника. Це признання доказує неправдивість одної з основних наук Маркса, а саме, що панування одної верстви, промислового робітництва, є вже само собою „державною політикою“.

На большевицьких прапорах представлені молот і серп. Досі большевики проводили виключно політику молота, від тепер мавби молот ділитися владою з серпом. В цій переміні лежить поважна небезпека для большевизму. Большевизм не признає приватної власности. Одначе большевики не зуміли переконати селянина, що він мусить виречися права власности на землю. І хоча це право формально знесене большевиками, всеж селяне на ділі зберігли за собою свої земельні наділи. Отже право власности, хоча й обмежене, на ділі на селі істнує. Розпоряджаючи средствами продукції, селянин зі становища большевицької науки являється капіталістом. А по приписам цеї науки належалоби скасувати приватну власність всеціло. Якщо большевики відважилисяби на такий крок, так вибухлаби нова революція і селянське море змелоби большевиків з лиця землі. А обі ґрупи в большевицькій партії: більшість і меншість, Сталінівці і Троцківці — бояться вибуху мужицького гніву. І в цьому вони згідні. Тільки в средствах до спільної мети вони непогоджуються.

Коли опозиція домагається на основі дотеперішнього неясного стану забезпечити тільки привілеї панування промислового робітника, Сталін йде дальше і хоче заключити з капіталізмом формальну угоду. Н Е П. (нова економічна політика), що в 1922 р. заступив военний комунізм, має тепер уступити місце новому Н Е П-ови, який на ділі є тільки початком повороту до капіталізму. Річ в тому, що теперішні большевицькі можновладці бояться дальше ризикувати односторонною клясовою політикою промислового робітника, до якої держава завжди мусіла доплачувати. Мусіла доплачувати не тому, щоби в Радянському Союзі було за богато промислових виробів, лише тому, що ці вироби через фалшиву політику винагороди за працю, яка не стоїть в ніякій пропорції до вартости тієї праці, так страшно підбито в ціні, що при нечуванім зубожінню населення ніхто не може їх купувати. А про можливість конкуренції виробів большевицького промислу на світових ринках при такій політиці взагалі й мови бути не може. Отже і в політиці платні за працю доводиться большевикам вертати до капіталістичних принціпів (засад). Коли тепер Сталін висуває насамперед справу продуктивности праці, то опозиційна ґрупа Троцького стоїть при свойому, що платня не має бути залежною від видатности праці, а навпаки, саме підвищення платні має спричинити більшу видатність праці.

Розвиток подій в Радянському Союзі вже сьогодня доказав, чим мусить покінчитися большевицьке господарство, коли дальше йшлоби по лінії теорії Троцького.

Хоча всі питання боротьби між Сталіном і Троцьким на перший погляд інтересують лише большевиків, та приглянувшись близче, треба ствердити, що вплив цеї боротьби сягає далеко поза межі Радянського Союза. До нині ніде не міг московський большевизм защіпити світової революції поза межами Радянського Союза, хоч він ретельно старався всюди вплестися, де — як каже Бухарін — „зявилася лиш яканебудь завируха, або якась кольоніяльна війна“. Всюди там старалися большевики впхати свої пальці і ширити свою пропаґанду. І видали на неї грубі міліони. А успіх? Мізерний. У південно-східнім Китаю перемінився початковий большевизм в ярий націоналізм. Всі спроби викликати революцію в західній Европі завели. До нічого не довела товста підмога анґлійським вуглекопам. З того всього видно, що в революційній ідеольоґії большевизму є щось суто московське, що могло зродитися тільки в духовій атмосфері Московщини, чого одначе не дасться перещіпити на инший ґрунт. Правдоподібно, що завзяття в пропаґанді світової революції має свій корінь в передвоєннім московськім мессиянзмі, який проповідував думку, що спасення світа прийде з Москви.

При цім забувають большевики та їхні прихильники, що те „спасення“, яке вони хочуть принести для Европи, не є ніяким спасенням для европейського робітника. Те, що большевизм хоче осягнути для робітника у себе і що не є утопією, західно-европейський робітник вже осягнув. В Европі і в цілім світі поза Радянським Союзом положення пролетаріяту далеко не є таке безнадійне, як це собі уявляють і в західно европейського робітника хочуть вмовити большевики. Тому не дивниця, що їхні поклики не найшли відгомону в світі. Перехід до Марксизму на сході Европи представляє сам собою дуже дивний скок, якого не можна ніде добачити в соціяльнім розвитку. Марксизм виходив з заложення промислової господарки і від промислового робітника. А в б. Росії повстав большевизм не на підставі промислового капіталізму, бо там його не було, і не з нутра промислового пролетаріяту. Сталін побачив, що большевицька держава під цим оглядом зависла у воздусі і тому старається дати їй тепер підставу селянського пролетаріяту. В західній Европі такої маси селянського пролетаріяту, як в б. Росії, нема, отже зусилля східноевропейського селянського пролетаріяту мусілоби в західній Европі попасти в порожню. Тому, що Сталінізм яко світова революційна тенденція не має жадного практичного змісту, він мусить залишитися автохтонним, чисто московським большевизмом, бо ніякий селянин в світі не дасться взяти на чиїнебудь пляни світової революції. Московський селянин тішиться посіданням землі, котра дає йому можність істнування, а світові інтереси промислового пролетаріяту, дуже слабого чисельно на Московщині (а ще слабшого на Україні!), будуть для нього зовсім байдужні. Таким чином з хвилею, коли большевики збираються допустити до співвлади селянина, тим самим зрікаються своєї світової революції. Та Сталін йде ще дальше. Він заключує компроміс з чужим капіталізмом, якого він конче потрібує, щоби зробити державу взагалі здатною до життя. В торговельних договорах з чужими державами зрікається вже й большевицької пропаґанди. Чужим капіталістам признає концесії в Рад. Союзі. Робля чи заходи в справі позички обіцює поробити в інтересі загграничних капіталістів виїмки від залізного права, що в Радянськім Союзі не сміє бути приватна власність. Навіть обіцяє сплатити царські довги, якщо тільки дістане позичку. А все це познаки, що большевицькі надії на світову революцію пирсли і вони зачинають з цим щораз більше числитися. Хоча Третий Інтернаціонал все ще зїдає величезні суми. Б. італійський президент міністрів — Нітті колись сказав: лиш там, де панує безладдя, може большевизм щонебудь вдіяти. Заразливі недуги не поширюються там, де є добра гиґієна і здорові люде.

Т. О.

„Триюмфальна“ подорож.

Подєбради, в січни

Відомий діяч УНР. ґенерал Сальський, що поїхав до Парижа в справі процесу над вбивцем С. Петлюри, не утримався від покуси і виступив з аґітаційним викладом в українських еміґраційних осередках Франції і Чехословаччини.

В Парижі ґенерал Сальський виступив зі своїми „плянами“ майбутньої визвольної української боротьби перед людьми, які були представниками ріжноманітних політичних течій. Противники УНР-івської концепції дали рішучу одсіч проголошеним ґенералом Сальським тезам, що мовляв лише надія на Польщу і Румунію, що тільки їхня поміч може бути підставою нашої теперішньої практичної політики.

Не здобувши лаврів в Парижі, п. ґенерал поворотом до Варшави рішив заїхати ще до подєбрадської Господарської Академії — повторити свій виклад.

Ще до його приїзду тут уже було відомо про хід думок викладу п. Сальського в Парижі. І він дістав відповідь ще до свойого приїзду у викладі ґен. Омеляновича-Павленка, який відбувся тут 4. січня ц. р.

Ґенерал Омелянович-Павленко заняв протилежне становище і послідовно доводив в свойому рефераті абсурдність і шкоду коштовних для української нації орієнтацій, які крім величезних територіяльних втрат вносять моральне розєднання в Український Нарід, принижують нашу національну гідність і велич визвольної боротьби..

Ґенерал Омелянович-Павленко рішуче протиставляє всім орієнтаціям твердження що „ніхто нам не збудує держави, коли ми її самі не збудуємо і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не схочемо бути“. Орієнтаціям ґенер. Омелянович-Павленко протиставляє потребу опертись на власні сили і використовувати зовнішні чинники лише без втрат моральних і матеріяльних національно-державницьких позицій.

Виклад був зустрінутий з великим захопленням, що яскраво свідчило про настрої і відношення авдиторії до політики безоглядних У.Н.Р.-орієнтацій.

Такі настрої серед еміграції в Чехословач[illegible] вали нічого доб[illegible] для при[illegible]

L. cz. Pr. 1/27/2. — W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! — Sa[illegible] okręgowy w Przemyślu jako Try[illegible] nał dla spraw prasowych orzek[illegible] mocy § 489 i 493 p. k., że I. [illegible] artykułu umieszczonego w Nr. 2[illegible] chodzącego w Przemyślu czas[illegible] perjodycznego „Ukraińskyj Ho[illegible] t. „Nacjonalnyj tabor i piwnic[illegible] chidni zemli“ a) w ustępie [illegible] wo zibrań“ do „sprawozd[illegible] zboriw; b) dwa wyrazy po[illegible] „tajni agenty“ zawiera znami[illegible] dni z § 65 a) u. k. II. że [illegible] tego numeru czasopisma „Ukr[illegible] Hołos“ jest usprawiedliwiona [illegible] rozpowszechnianie rzeczoneg[illegible] kułu jest wzbronione. — Zarazem [illegible] lecamy redakcji czasopisma „Ukra[illegible] śkyj Hołos“ by po myśli § 20 ustawy prasowej treść orzeczenia tego bez powodów na pierwszej stronicy najbliższego numeru swego czasopisma umieściła. — Sąd okręgowy w Przemyślu, Oddział VI. dnia 5. stycznia 1927 — Wilecki.

буваючого гостя п. Сальського і на зовні це було видко, що в Подєбрадах п. ґенерал уже не був такий самопевний як в Парижі. Перше всього проголошено, що виклад буде приступний тільки для листовно запрошених гостей. Одначе студенство і професори запротестували проти цього. Ректорат Академії був примушений розпорядитись, що або виклад буде публичний, або щоби він зовсім не відбувся в будинку академії. Бачучи перед собою авдиторію, яка ворожо ставиться до УНР-івської концепції, ґен. Сальський був обережніщий ніж в Парижі, хоча по суті говорив те саме: залишити на боці соборницькі ідеали, Польща і Румунія збудують нам державу. Цікаво, що виклад мав заголовок: „стан української еміґрації“.

З легкістю метелика перелітав ґен. Сальський з невинних інформацій про еміґрацію в Польщі і Франції — на суттєве питання нашої дальшої визвольної боротьби.

Він не турбувався тим, що перед ним авдиторія Українців, що всією істотою відчуває всю вагу і складність сучасної хвилі, він на зразок клясичних промов, які в свій час мали місце підчас походу Польщі на Україну, не турбувався про якесь обґрунтовання своїх тез і явно уникав ставлення питання орієнтацій у весь зріст — бо-ж тоді требаби було сказати і про відємні риси — якою саме ціною купується ця дуже проблєматична поміч сусідів за зовсім реальну і непроблєматичну заплату готівкою і наперед... Тяжке враження лишалося від цих „казенних“ фраз і мимоволі в душі поставав сумнів: чи поважає п. Сальський авдиторію, що сидить перед ним, чи поважає він себе самого, свій нарід — горду його боротьбу за волю, чи здає він собі справу про історичну відповідальність, про те, що нащадки наші будуть нести тяжку покуту за всі наші вільні і невільні помилки? Авдиторія була мовчазна і чекала хвилі, коли можна буде сказати йому правду у вічи.

Але „войовничий“ ґенерал робить зручний „стратеґічний“ маневр і негайно після закінчення викладу зникає, а його підручні оголошують збори закінченими.

Не почув слів правди. А одночасно скомпромітував і себе і ідею, яку береться заступати.

М. Г.

Різдвяний пашквіль.

Різдвяні числа всіх українських національних часописів вийшли без домашньої сварні, бо й не випадає сваритися в святочнім часі, коли всі всім складають побажання. Тільки „архикатолицька“ „Нова Зоря“ відзначається инакшими моральними почуваннями, і саме в своїм різдвянім числі виступила з нікчемним пашквілем на рішення нашого львівського Богословського Виділу в справі відступлення салі в Бурсі св. Николая в Перемишлі нашим православним браттям еміґрантам на їх богослуження (се рішення було випечалане в „Україн. Голосі“).

Каже Редакція „Нової Зорі“, що вона сама хотіла висловити свій погляд на „сей так дивний, а в історії Церкви може одинокий інцидент“, але виручив її якийсь „священик з провінції“, що вправді не є „глибокоумним богословом“, одначе обізнаний з богословськими науками. Очевидно сей „священик з провінції“ видуманий Редакцією „Нової Зорі“ в ціли, щоби пашквіль вийшов сильнійшим: тут якийсь звичайний собі священик з провінції бере під ноги цілий Богословський Виділ, виказуючи йому, що професори теольоґії „per nefas заузурпували собі власть, котра до них ніяк не налешить“ і що „в своїх „глубокоумних“ арґументах не оказалися глубокоумними богословами“.

Алеж справа мається дещо инакше. Оскілько мене поінформовано, на засіданню Богословського Виділу, коли рішалася та справа, були присутні всі члени тогож Виділу, крім двох, що належать до Редакції „Нової Зорі“. Виходило би з того, що вони тоді ще не чулися на силах боронити свого становища і щойно якийсь „священик з провінції“ навчив їх потрібного їм розуму... Та в дійсности вони не такі не мудрі. Сим видуманим „священиком з провінції“ без сумніву не є ніхто инший, тільки сам головний командант „Нової Зорі“, приятель і сліпий приклонник еп. Коциловського. Видно, він мав вже згори повзяту думку, що еп. Коциловський мусить все і всюди виграти, але що боявся з тим виступити на засіданню професорів теольоґії, щоби його не засипали, волів стріляти на них зза плота — на сторінках своєї „Нової Зорі“, яка ніби мала би служити чистій Христовій правді, а вона надуживаючи своєї фірми і ідеї, в дійсности служить *особам*, що її платять.

Щож закидує „Нова Зоря“ рішенню Богословського Виділу? Тілько се одно, що професори не мали і не мають права сеї справи рішати, що такі справи може рішати *„тільки один дієцезіяльний Епископ“*. Річ зовсім певна, що професори теольоґії мусіли обміркувати сю справу також із того боку. Зрештою тут не ходило о ніяке *право*, тільки о *правду; а на правду ніхто не має монополю силою свойого уряду*.

„Нова Зоря“ безстидно і ганебно перекручує і натягає те, що зовсім ясно виложене в рішенню Богословського Виділу. Вона пр. так пише: „На основі такої арґументації требаби хиба отворити нині комнати баптистам і штундистам і иншим протестантам — бо чимже вони гірші інновірці від православних?“ Кінчає „Нова Зоря“: „Думаю, що того рода „вирішення“ не принесе львівському гр. кат. Богословському факультетови слави“. А я знов думаю, що „Нова Зоря“ не принесе слави своїй фірмі, бо своїм служальством учить, що за *гроші все можна*: можна надуживати святої християнської фірми і ідей, можна перекручувати всі немилі факти, можна писати пашквілі на Богословський факультет...

Але є надія в Бозі, що в нас таки не переведеться тип людей, котрі по взору Апостолів будуть собі брати до серця, що „більше треба слухати Бога, як людей“, і не будуть зважати на „лиця“ (особи), тільки на святу правду. При тій нагоді тільки одно слово до „Ратункового Комітету“: Бачите, Всеч. Отці, як то тяжко приходиться ратувати авторитет, що сам себе знищив. Тут, щоби йому привернути добрий вид, то *треба стоптати всі авторитети довкола*, як ось сього вчить „Нова Зоря“. — Також священик з провінції.

Дещо про велико-українське село.

В 47. ч. „Українського Голосу“ за мин. рік дозволили ми собі висловити сумнів в достовірність деяких інформацій проф. Студинського про Радянську Україну. Проф. Студинський взяв за добру монету м. и. устні інформації своїх припадкових знайомих підчас ювилею проф. Грушевського і на основі цих інформацій написав в „Новому Часі“ і „Раді“, що великоукраїнське селянство управляє землю моторовими плуґами, які доставляє уряд. Сьогодня наші сумніви можемо підвердити даними таки з радянського джерела. В радянському. бюлєтені для преси, який виходить у Відні, в числі з 25 грудня м. р. сказано: В минулому році розподілено по Україні 2.791 тракторів, а всього працює на Україні 6.100 тракторів. Як на Велику Україну, дуже дрібне число. Та в бюлєтені є ще цікаві близчі інформації: В минулому році стан сільсько-господарських знарядів на Україні осягнув 78% передвоєнного рівня. В 1926 — 7 (може 1927 — 8?) — сказано в бюлєтенії — буде продано селянству сільсько-господарських машин на 36 міліонів карбованців і таким чином досягнеться передвоєнний рівень. — Значить, до ідиллі, про яку оповідали проф. Студинському в Київі та Харкові, дуже далеко. На жаль... а слід мати на увазі, що стан сільсько-госп. знарядів перед війною був дуже кепський. З того самого джерела беремо ще отсі інформації: Скількість рогатої худоби на В. Україні становить 108% передвоєнної, овець — 153%, свиней — 92%, коней — 85.

В мин. році перенесено на південь України 12.257 родин. В 1927 р. мається перенести сюди 11 тисяч родин. Поза межі України (на Сибір) переселено 16.608 родин. В бюлєтені не сказано, якої національности отсі переселенці. Не тяжко вгадати, що перші головним чином Жиди, а другі (на Сибір!) Українці.

Дописи.

Збараж. Наше філіяльне просвітянське свято пройшло з виїмковим успіхом і підйомом, бо одночасно відбулося посвячення „Українського Дому“. Як тяжкі перепони стрічало українське громадянство Збаражчини в будові цього дому, Читачі „Українського Голосу“ знають. Була про це мова в дописі в 49 ч. „Укр. Голосу“. Після пляну мав в цім році станути під дахом двоповерховий будинок. Та наші „приятелі“, побачивши, що будинок заскоро підноситься з землі, почали інтриґи. Літом староста Кончиньскі приказав наказному війтови при асисті поліції опечатати цегольню. Старання депутації помогли лише о стільки, що воєвідство дозволило забрати готову цеглу, а дальший виріб цегли заборонено. В розпуці будівельний комітет мусів закинути думку про будову двох поверхів, обмежився до поставлення провізоричного даху на партері, викінчуючи провізоричну салю до вистав (на 200 сидячих місць) і 3 гарні кімнати. 8. грудня після Служби Божої відійшла з церкви процесія з 6. священиками на чолі до „Українського Дому“ і тут відбулося посвячення рідної хати. Посвячено воду, відправлено панахиду за бл. п. Івана і Варвару Телевяків (жертводавців площі 17 морґів поля на т-во „Укр. Дім“). Опісля о. дек. Голінатий виголосив промову. Годину пізніще відбулося свято „Просвіти“. Промовляли голова філії Евген Білинський, др. Іван Кульчицький і дир. Іван Ющишин. Сильне враження зробили деклямації молоденьких дівчат і спів мішаного хору під проводом п-і А. Когутової. На жаль, задля недостачі місця богато людей мусіло відійти. Повіт мусить подбати, щоби якнайскорше викінчено будову великої салі, під котру фундаменти поставлено ще в 1925 р.

Сколівщина. У наших підгірських околицях життя просвітне розвивається гарно. Час від часу дається вистави, вечери та концерти. І так в Синевідську вижнім свято „Просвіти“ відсвятковано 19|XII. Воно дало на ціль „Просвіти“ около 100 зол. зі сторони матеріяльної взявши, а зі сторони освітно-моральної робиться неоцінені здобутки. Саля була переповнена. Настрій святочний. Передне слово дуже ядерно виголосив п. проф. Цісик з Стрия. Хор під управою місцевого дяка відспівав свої точки проґрамові на загал дуже гарно. Деклямації виголошені шкільними дітьми були також вдатні і зробили велике враження на публику. По концерті була вистава „На перші гулі“. Місцеві аматори, під управою п. Магисякевича, відіграли цю пєсу на загал дуже гарно. — З подібною проґрамою свято „Просвіти“ відсвятковано в Корчині 2|1 1927. За ініціятивою тов. „Луг“, отворено курс для неграмотних та курс книговодства торговельно-касового. Курс ведуть відповідні сили безкористно пп. касієр тартаку О. Винник, проф. Цісик, та голова тов. „Луг“ проф. Пачеха. Тут всюди слідно роботу молодіжи. Старші чомусь то остигають по части. Чому не відомо — чи перепрацьовані або вже старіються. Однак село має вже нові свіжі сили. Зі сторони староства тепер перешкод нема, однак на кождім кроці служба безпеченства є, та слідить зорко за всім і вся. В селах Корчин р., Підгородці, Стинапави, Тишівниця і инші, просвітне життя розвивається гарно. Де нема дому, там праця не мислима. — В Сколім дня 8|XII. відбулось свято „Просвіти“, в домі маґістрату, величаво. Вечером тогож дня відограли аматори виставу „Катерина“. Відчувається великий брак власного дому. До війни куплено гарну площу, однак не було часу і гроша приступити до будови „Нар. дому“. Замість приступити до будови, ініціятори необдумано вижичили гроші, зібрали трохи жертвованого гроша, та купили дім у п. Левицького, чим наразили єго і „Нар. дім“ на велику страту. Так то і дому нема і гроші змарнувались. До того знеохотили людий в повіті, так що трудно нині до верховинця підійти хочби з найкращими плянами. Дерева тут досить, можна було на разі збудовати хоч барак в подвірю, деби що конечно можна примістити. — Союз кооператив в Стрию на бажання підгірсьсих окружних кооператив, відкриває гуртівню товарів. Верховина висше Сколього дуже слабо працює за виїмком кількох сіл. — У. Д.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

Нехай хто скаже, що це не оріґінально: несподівано міністром освіти в Польщі зроблено лікаря-хірурґа дра Добруцкого, директора шпиталю в Станиславові, тепер сенатора. Всі польські ґазети з зачудовання роти порозззявляли. Питаються: якжеж це так, др. Добруцкі ніколи не мав нічого спільного з шкільництвом, хиба що посилав своїх дітей до школи? Воно правда. Але в Польщі й міністром внутрішних справ є лікар-ґенерал Славой-Складковскі. Міністр внутрішних справ повинен розумітися на законах, має до діла зі складною адміністраційною машиною (в Польщі з окрема вона ускладнена, бо унаслідженa по Німеччині, Росії та Австрії). Але Пілсудскі є тої думки, що не святі горшки ліплять, що міністр помініструє і навчиться свойого міністерського фаху. Та іменування лікарів міністрами: внутрішних справ і освіти — має тут символічне значіння (Пілсудскі любить символи!). Не має сумніву: внутрішні відносини в Польщі потрібують дуже острих лікарств, а не менше вимагає їх і освітня справа, бо Ґрабскі, побувавши міністром освіти, зі школи зробив загумінок вшехпольської партії: шкільні кураторії пообсаджував вшехпольськими ступайками, повітові інспектори зійшли до ролі виконавців приказів вшехпольської шайки. На приклад в Галичині шкільним диктатором від довгих літ ославлений Прушиньскі. Добруцкі хірурґ. Цікаво, чи відважиться він на операцію шкільництва, чи вшехполяки його зоперують від міністрування? — „Слово польске“ втяло дотепну штуку: підпустило вістку, що це львівські Українці видумали Добруцкого на міністра освіти. І її повторила польська преса. Ця вістка є показчиком, якими засобами воюють вшехпольські блазни. — Щось в Польщі стали знову дуже богато балакати про національні „меншости“. Між иншим мелеться по раз сотний про український університет. За причиною цеї „журби“ за національні „меншости“ не треба довго шукати: в березни буде засідання Ради Союза Народів. Отже йде пошуканка за способами, як викрутитися, коли там ця болюча справа вирине. А тепер в Союзі Народів для Польщі не легка справа: там має великий голос Німеччина. — На днях польський міністр заграничних справ викликав великий гармідер в пресі польській і заграничній. Він виголосив промову на засіданню соймової комісії заграничних справ. Говорив, от як звичайно говорять міністри: щоби як найменше сказати. Кланявся на всі боки, мовляв — Польща хоче тільки спокою. Та кілька днів пізніще міністр Залєскі щось роздумався і на банкеті пальнув собі промову, в якій накивав пальцем Німеччині, мовляв — нехай Німці вибють собі з голови, щоби коли-небудь могли дістати назад Данціґ, коридор на Поморю чи Гор. Шлеськ, бо це, що Польща має, ніяк не дасть собі відібрати, 30 міліонів Поляків (так і сказав: 30 міліонів, значить — вчислив сюди Українців, Білорусинів, Литовців і Німців) зубами буде боронити. Цю промову німецьке міністерство закордонних справ викпило в окремім комунікаті, зазначуючи, що на ці теми балакатимуть Німці в Союзі Народів. — Годиться пригадати характеристичну для польської господарки подію: Польща вивезла за кордон за богато збіжа і вже тепер для заспокоєння потреб населення доводиться спроваджувати збіжже з Радянського Союза і Румунії. В Рад. Союзі закуплено 2500 ваґонів зерна. Продавано

О. МАКОВЕЙ.

На суді.

Давно колись про таку пригоду дівчата складали жалісливі пісні, поетичні нарікання на свою нещасну долю, а тепер се опинилося в суді.

Настуся [illegible]валівна заскаржила молодого жонатого господаря Павла Василишина, що кілька літ обіцював її з нею женитися, потім вийшов з війська, звів її на бездоріжа, про дитину не подбав і оженився з иншою. Тепер сі молоді люде, що недавно обнималися й цілувалися, стояли разом зі своїми батьками і адвокатами-жидами перед [illegible]им суддею в карнім суді, не[illegible] одно від другого, але розділені глибокою пропастю в душі, [illegible] вже ніщо не зарівняє. Коло [illegible] сидів ще писар, зрештою нікого не було в комнаті, бо розправа була тайна.

— Павле Василишин, — почав суддя, переглянувши акти — розкажіть мені, як то було. Чи ви ходили до сеї дівчини, чи обіцювали їй з нею женитися? А правду кажіть!

Василишин глянув несміло на хрест між двома свічками, потім спустив очі на поміст і говорив, не дивлячись на нікого:

— Та я ходив до неї і любив її, але тато не казали її брати.

— Чому?

Старий Василишин не втерпів і відповів за сина майже з обуренням:

— Як же, прошу пана судді, аби мій син та у Коваля женився?

— Щож такого? — Хіба Коваль що? — не господар? — спитав суддя.

Тут старий Коваль не стримав себе і з гнівом відворкнув:

— Е! прошу пана, багачі всі однакі. Багачки шукав!

— Ну, годі! Говоріть же, Павле, далі, чому ви не оженилися з Настусею? — сказав суддя.

— Щож мені було робити? Тато казали, що не дадуть мені ані загона поля; у неї (тут Парло махнув головою в сторону Настусі, що стояла тихо, мов без душі) є там якийсь загонець, але з того не можна вижити. Гадав я іти до двора на службу, - відрадили мені. Крутився я так з рік, а далі оженився.

— Хіба на Настку була яка лиха слава? Була вам невірна? Володилася з иншими парубками?

— Та ні! Я не чував...

— Ой-ой-ой! чому ні? — вмішався батько Павла.

Суддя глянув на Настку. Вона піднесла голову і великими синіми очима глянула здивовано на старого.

— Та коли?! — ледви вимовила вона.

— Хіба не танцювала ти з иншими, як Павло був при війську?! — крикнув старий Василишин сердито.

— Гов, ґаздо, не кричіть! Ви тут в суді! — спинив суддя. — Потанцювати при людях можна, з ким дівчина хоче. А чи ви, Павле, обіцювали Настці женитися з нею?

— Ні! — відповів коротко Павло, очевидно вже навчений адвокатом.

— Падонькуж мій! Не обіцював?! — крикнула несподівано Настуся і заплакала ревними сльозами. Вхопилася за голову руками і мов шукала стіни, щоб ударити головою об неї. Та деж се правда?! Адже кілька літ і писав і говорив, що возьме мене! Я листи принесла, що він писав до мене. Най скаже, чи то не його? Я присягну!

— Настко, тільки без плачу і заводження! — порадив суддя. — Покажіть сі листи!...

Настка розвязала хустку, виняла листи і подала судді. Сльози котилася їй, як горох по лиці, хоч уже здержалася від голосного плачу.

Настала тишина, тільки оба адвокати на кріслах розмовляли щось байдуже тихим голосом. Крізь отверті вікна комнати долітав з города щебіт ластівок на даху і цвірінкання горобців. що виводилися у гніздах під дахом. В городі знати вже було початок літа по ягодах, що червонілися на черешнях.

Суддя подиктував писареви відповіди до протоколу і почав переглядати листи. Справді не читав, тільки переглядав, бо було їх багато, а у всіх менше-більше було те саме „люблю тебе“. „Нічого цікавого“ — думав він собі, згадуючи свої любовні пригоди з недавніх літ. Йому вже трицятка минула, волося вже починало сивіти, животик заокруглився, і він дивився на такі наівні листи очима досвідного старого кавалира.

— А! тут і поезія! — обізвався нараз, глянувши на один лист. — Може, панове, послухаєте? — сказав, обернувшися до адвокатів, котрі очевидно розмовляли про якісь свої діла.

— Просимо!

Суддя почав читати:

„Я до стола засідаю,
папір розкладаю;
через гори, через ріки
сей лист посилаю.
Лети-лети, мій листочку,
в далеку дорогу;
полетів би й я з тобою,
та іти не могу.
Ой, як прийдеш, мій листочку,
до милої близько,
поклонися їй від мене
до самих ніг низько.
Най вона си прочитає,
най си розгадає,
чи не той то жовнярина,
що вона кохає.
Нагадай си, дівчинонько,
як ми ся кохали,
доки мене молодого
до війська не взяли.
Взяли мене на чужину
тай нас розлучили,
та як Бог нам допоможе,
будемся любили.
Ой, люблю тя, дівчинонько,
так як свою душу;
через тебе, моя мила,
загибати мушу.
Ой, як тужить моє серце
за тобою мила,
як згадаю, що тя люблю
і ти мя любила.
В ночі не сплю, в день думаю,
все думка о тобі:
прийде мені молодому
заснути у гробі.
Чи ти мене вчарувала,
чи мені так Бог дав,
що я тебе, дівчинонько,
так собі сподобав?
Ой, як я си нагадаю,
як то було зразу,
яка була розмовонька
коло перелазу.
Любив я тя, дівчинонько,
як настало літо,
як то було межи нами
нераз розмаїто“.

(І суддя і адвокати тут усміхнулися, а Настуся, що слухала досі віршів так, мовби не чула ще їх, засоромилася. Оба батьки слухали зовсім байдуже).

„А я хлопець молоденький,
хоть при війську служу,
за тобою, моя Насте,
цілим серцем тужу.
Ой, тужу я, моя мила,
тай тужити буду;
хоть далеко я від тебе,
то тя не забуду.
Допоможи мені, Боже,
ще рік відслужити,
а як вернуся до тебе,
будуся женити“...

Суддя урвав.

— Касарняна поезія! — замітив один адвокат зневажливо.

Суддя не відповів на се нічого, лише спитав Павла:

— Чи то ви складали сі вірші?

— Та се я так собі приспівував у касарні з иншими.

— І сам вигадував?

— Трохи я сам, трохи инші. Або я знаю, як то було?

— Але то ви писали?

— Я.

— Тут ви на письмі обіцюєте Настці, що ожените ся з нею.

збіже 25 долярів за тону, а тепер тона коштує 40 долярів. А бракуватиме в Польщі до нового збору 22.000 ваґонів. Нема то, як добра господарка! — Знаменний є засуд у процесі, який недавно покінчився у Володимирі Волинськім, де засуджено понад 100 людей (майже самих українських селян) на 903 роки тюрми. В недовзі йтимуть на „кресах“ дальші подібні політичні процеси. Пригадується Австрія, яка при помочі Талерґофів замаринувала нам ще на якийсь час москвофільський рух. Бо люде, які терпіли по Талерґофах ніяк неможуться погодити з думкою, що ідея, за яку мучились по тюрмах, є повним пережитком, що життя її перекреслило. Тепер є „мода“ на комунізм. Очевидно, що люде, які сидять в тюрмі за комунізм, опісля зробляться комуністами, хоча перше не мали про це поняття, бо не схочуть признатися, що вони задармо страдали... Та й ще одно: засуди впливають не тільки на рідню засуджених, а й на людей, серед яких вони жили. — На днях зайшла в Польщі нечувана подія: у Вильні арештовано без дозволу, ба навіть без попереднього повідомлення сойму — трьох білоруських послів. Їм закидується, що хотіли відірвати „ченсць од цалосьці“.

Що чувати в світі?

БОЛЬШЕВИКАМ дуже тяжко приходиться стягати податки. Хотіли ввести острі кари на тих, що не хочуть платити податків: арешти, гривни, конфіскату майна. Та „всесоюзний староста“ Калінін сказав своїм товаришам в уряді, щоби обережно підходили до селянина, бо: „хлоп терпеливий, одначе не забувайте, що він злий на нас (тобто большевиків) не на жарти. Злий за визначені нами ціни збіжа, лену, масла, злий за недостачу товарів на ринку. Обережно, не грайтеся з огнем, бо можете довести до повстання“. А такі вибухи селянського гніву в большевицькій державі не переводяться. Недавно писали ми про повстання в Псковщині.—Большевикам щораз більше доскулює брак гроша. Заграниця недовіряє їм і не хоче зичити. Тому большевики вже зачинають випродувати фабрики. На засіданню большевицької ради, на якій Калінін сказав наведені в горі слова, Риков, голова ради комісарів, ось як висловився: „Краще віддати деякі фабрики чужинцям і дістати від них гроші, ніж для браку засобів замкнути путилівські заводи, які є в оплаканих відносинах і приносять втрати“. Значить, круто. Круто теж коло селянина, коли він за пуд збіжа може купити ледви два аршини перкалю, а за корову мусить платити 17 рублів податку. Росте теж невдоволення в армії, в якій зредуковано 16 тисяч офіцерів. На Соловецьких островах повторилися бунти засланих там жовнірів і моряків. Місцева адміністрація втікла. Влада вислала з Архангельська відділи чекістів комсомольців. В правительственних колах панує затрівоження з огляду на зріст популярности Троцького в червоній армії і фльоті. Він, знаючи це, кпить собі з паперових погроз. Якщо Троцького хотілиби арештувати, так довелосяби числитись з бунтом. — А большевицький комісар загр. справ — Чічерін лічиться за границею (тепер в Німеччині) і тут нюхає на всі боки, деби дістати позичку. В другій половині січня їде до Франції, хоче взяти французьких банкирів на обіцянку сплати царських довгів. Годиться їх сплачувати, тільки не може погодитися, як високі мають бути річні рати.

НІМЕЧЧИНА є сьогодня такою самою силою в европейській політиці, якою була перед війною. А своє провідне становище здобула вона назад завдяки незвичайній працьовитости, пильности і здисциплінованости Німців. Німці потрафили здобути довіря Америки; числячи на їхню моральну силу, Америка дає їм необмежені кредити і їхній промисл і торговля розвивається як ніякої иншої европейської держави. Кілька статистичних даних: В 1925 році Німці випродукували 28 міліонів сотнарів заліза і стали, а в 1926 р. 45 міліонів сотнарів. В грудни 1925 року ладовано в Німеччині 115 тисяч ваґонів товарів, а в 1926 році в грудни 150 тисяч. В перших 10 місяцях 1925 року привіз товарів до Німеччини перевисшав вивіз за границю на 3 міліярди 700 міліонів марок, а вже в мин. році вивіз товарів за границю перевисшав привіз на 300 міліонів мар. Вивіз вугля з Німеччини перед анґлійським страйком виносив $1\frac{1}{2}$ міліона тон місячно, а підчас страйку осягнув 4 міліони тон місячно. І цікаво, що й по страйку вдержується на цій височині. Видно, що опанував ринок збуту. Продукція німецьких сталівень осягла 78% продукції 1913 року. А треба зазначити, що 1913 рік був рекордовий, значить — в цім році найбільше напродуковано. Кредити в Америці затягнув не німецький державний банк, тільки окремі підприємства, значить — це є приватний кредит. А дістали Німці позичок понад міліярд долярів. Отже як велике довіря до Німців, коли візьмемо під увагу, що польському урядови так тяжко роздобути в Америці позичку на кілька міліонів дол, а не то приватним підприємствам. Німці зуміли працею в скорому часі вилизатися з ран програної війни і хоча вони мусять платити великі відшкодовання по пляну Доза, в минувшім році Німецький Державний Банк обнижує стопу процентову на 3 від 100, обнижує найбільш докучливі податки, має змогу дати радянському урядови позичку на 300 міліонів марок в золоті. В минулому році німецький буджет осягає в першому півріччю надвижку 127 міліонів, а в другому около 450 міліонів. А все це осягають Німці муравлиною працею. Ось приклад: в 1925 р. німецький вуглекоп видобував за 8 годин 842 кґ. вугля, а вже в 1926 р. в тім самім часі 1081 кґ. Таким чином зменшуються кошта продукції вугля, а одночасно збільшається заробітня платня робітника. Не диваниця, що минулий рік приніс Німцям величезні успіхи на політичному полі: порозумілися з Францією, заключили договір з Італією, війшли до Ради Союза Народів, спекалися військової контролі і т. д. Довели до того, що до них тепер Франція більше залицяється, ніж Анґлія. Ці успіхи завдячують Німці виключно власній великій працьовитости і карности. Спираючусь на ці прикмети своїх земляків, їхній незвичайно зручний міністр загр. справ Штреземан зумів на міжнародному полі піднести високо значіння держави і з кожної поїздки за границю привозити що раз нові здобутки. — Внутрі Німеччини йде боротьба між републиканцями і монархістами. Одначе ця боротьба не прибирає диких форм. І навіть її вміє Штреземан відповідно вихіснувати заграницею. Там бояться повороту Гогенцолернів, а Штреземан допоминається: попускайте, бо инакше прийдуть до влади націоналісти і поставлять на троні Гогенцолерна. Цього боїться головно Франція і щораз більше уступає. Дійшло до того, що французький міністр загр. справ Бріян є майже залюблений в Штреземані.

АНҐЛІЯ має з Китаєм щораз більше клопотів. Хто зна, чи не доведеться їй в обороні своєї поваги ужити гармат, хоч як це небезпечно розярювати великанське, бо 400-міліонове муравлище. В Китаю аґітація проти чужинців приймає характер оружного виступу. Вона звертається з одного боку проти Анґлійців, що мешкають в окремих кольоніях, званих концесіями, а з другого боку проти християнських місіонарів. Осередком цього руху є міста Ганков і Кюканґ. Повстанці не допускають харчів до анґлійських концесій, підпалюють місійні доми. Недавно юрба напала на анґлійських моряків. Сутички є на дневному порядку. Деякі концесії Анґлиці мусіли покинути. Правда, китайський маршалок Чанґ-Тео Лін, який має в своїх руках північний Китай, є довіреником Анґлії і вона його піддержує, одначе кантонське правительство, яке має за собою підпору могутного націоналістичного руху, має впливи не тільки на півдні (йому підлягає 175 міліонів населення), а й в цілім Китаю. Як відомо, до заогнення відносин в Китаю причинилися большевики. Правда, комунізму тут вони не зуміли прищепити, одначе своєю поміччю вони значно причинилися до розпалення китайського націоналізму до білої грани. А розаґітували вони народ не тільки в анґлійських кольоніях в Азії, а й у других державах. От недавно вибухло було повстання на Яві (голяндська кольонія), а опісля ще й на Суматрі. Тому Анґлійці у відплату большевикам стараються окружити їх в Европі і не допускають до того, щоби большевики дістали денебудь кредити.

У ФРАНЦІЇ відбулися вибори одної частини членів вищої палати, сенату. Підчас цих виборів провалилися найчільніщі представники правиці з Мілєраном на чолі. А що правиця дальше крайно ворожо відноситься до Німеччини і тому дуже нарікає на Бріяна за його політику, через ці вибори значно скріпилося становище Бріяна. Тепер Поанкаре — премієр міністрів тим меншу буде мати охоту противитися дальшим заходам Бріяна в розбудові добросусідських взаємин Франції з Німеччиною. І буде мусів одночасно за цю політику Бріяна нести відповідальність як шеф правительства. Той самий Поанкаре, який ще так недавно на увесь світ кричав, що Німеччину треба здавити. Поанкареви вдалося сильно піднести курс франка. Через це його шанують у Франції. Тільки біда, що з піднесенням курсу франка росте в державі безробіття, застій в промислі і торговлі. Підприємства банкротують одно за одним. І дуже ослаб рух чужинців у Франції. Давніще прим. Париж був заваленй чужинцями. А тепер їх щораз менше. А це тому, що Париж з найдешевшого міста зробився найдорожчим. Дуже дорого коштувала Французів побіда у війні, а тепер ще й показується, що з цілої тої побіди виходить пшик. Німеччина розцвитає, а Франція занепадає. В Німеччині беруть верх націоналістичні партії, а у Франції підчас війни і в перших роках після війни всесильні націоналісти тепер крок за кроком тратять владу в користь соціялістичних партій, миролюбно настроєних до Німців.

ІТАЛІЯ хотілаби за всяку ціну взяти в залізні кліщі Югославію. Тому заключила договір з Румунією, а тепер шукає зближення з Мадярщиною. Недавно розійшлася чутка, що Італія намовляє Румунію до тісніщого зближення з Мадярами. Здається, її бажанням булоби, щоби між Румунією і Мадярщиною прийшло до утворення унії. Мабуть і тому вибрався до Італії мадярський міністр освіти (ніби з відчитами!), щоби шукати тут попертя для зєдинення з Румунією під скиптром спільної династії (на престолі спільної держави мавби засісти Альбрехт Габсбурґ, оженившись з Іленою, румунською королівною). В Берліні розійшлася поголоска, що Італія навіть згодиласяби на злуку Австрії з Німеччиною, одначе під умовою, що часть Каринтії і Стирії прилученоби до Італії, щоби вона таким чином мала безпосередне получення з Мадяршиною. Такий плян мавби бути противагою заходам Чехів, які готові згодитися на те, щоби Німці взяли собі Австрію, тільки щоби Чехословаччині відступити пограничну смугу для безпосередного получення з Югославією. Неприємні для Італії справи вийшли на верх в звязку з договором з Альбанією. Заграничпа преса широко розписується, за яку ціну купила Італія договір з Альбанією. Отже пишуть, що літом мин. року італійський посол в Албанії запропонував Ахмедови Зоґу забезпечення території Альбанії і незалежности, якщо згодиться на договір. Італійський посол дав до зрозуміння, що це є бажання Анґлії. А ні, то Італія заключить договір з Югославією. Ахмед Зоґу згодився. За це дістав кріси, 10 батерій, 500 скорострілів, а 15 міліонів лірів як союзницький подарунок. Опісля відбулася стріча Муссолінія з Чемберлєном в Ліворно. А після цього умовлений договір з Альбанією вже й по всім правилам підписано. За це дістав Ахмед Зоґу два поважні пакети і саме в ту пору його близький кревняк закупив в грецькім банку більшу скількість долярів... Коли югословянський посол дорікав Ахмедови, він сказав просто з моста: „що я мав робити, коли в державнім банку було тільки 200 тисяч франків?“ Щирий чоловік...

ЮГОСЛАВІЯ в дуже прикрім положенню: їй грозить осамітнення, бо Італія її з усіх боків окружує (тепер робить натиск на Болгарію). Тому тепер в Югославії зроблено поважний крок в напрямі військової дуктатури. На Югославію закидує сіти Чічерін, який хотівби довести до створення союза Югославії, Болгарії, Туреччину і Радянського Союза. Такий договір бувби дуже не по нутру Франції. Тому Франція в останніх часах старається трохи зтесати напружені відносини з Італією.

В РУМУНІЇ панують страшні відносини. Не має там ніякого закону, паношиться самоволя. Король безвихідно хорий, наслідник престола Карло, хоча зрікся права до корони, потайки веде пропаґанду в свою користь. Він має впливи серед офіцерів, є популярний у фашистівських колах. В краю шириться антисемітизм. А в Румунії протижидівський рух був вже перед війною. В 1907 р. мали тут місце поважні розрухи проти жидівських арендарів ґрунтів, які уряд втопив в крови 11 тисяч селянських трупів. Тепер протижидівський рух тихо попирають військові кола, а зовсім явно міністри. Таким чином здобувають вони популярність. Найбільша самоволя панує на українських землях, загарбаних Румунами: в Бесарабії і на Буковині.

АМЕРИКАНСЬКИЙ президент виголосив на святі 150-ліття побіди Вашинґтона промову, а в ній сказав: „Міжнародні відносини основані все ще на почуванню страху одного народу перед другим. Колиж прийде час, в якому народи матимуть відвагу довіряти один одному?“ Гарно говорив. А майже одночасно на приказ його і його міністра заграничних справ американська флота причалила до берегів маленької держави Нікараґуї, де йде громадянська війна. Мирову пропанду Зєдинені Держави Америки мають тільки для Европи, Европі радять, щоби жила в згоді, в любови, а самі ведуть чисто імперіялістичну політику. Чого шукають вони в Нікараґуї? Тут йде боротьба за впливи Зєдинених Держав з Мексиком. А з Мексиком Зєдинені Держави давно на пеньку. Мексик в 1917 р. ухвалив собі конституцію, а в ній параґраф про право держави на богацтва землі (головно нафтові терени!). Це дуже не в смак Зєдиненим Державам, які стараються всюди поставити свою руку на нафтові терени, яких громадяне позакуповували богато таких теренів в Мексику. А що тепер президент Мексику вводить цей параґраф конституції в життя, Зєдинені Держави підсичують в Мексику революційний фермент (Мексик славний з вічних революцій), а крім цього шахують Мексик з півдня, з боку маленької Нікараґуї, яка має всього 600 тис. мешканців і 128 тисяч квадр. кільометрів простору. Зєдинені Держави викликали тут громадянську війну. Ведуть її два кандидати на президентів: Діяц — ставленник Зєд. Держав і Сацаза, якого заосмотуює в зброю Мексик. А Нікараґуа — хоча й маленька держава, дуже важна: вона лежить в пасі панамського каналу, який лучить Атлянтик з Тихим Океаном. Колись був навіть плян злучити оба океани через Нікараґую, яка є засіяна озерами, отже легко це зробити. І тому Зєдинені Держави купили собі колись за 3 міліони долярів право повести канал через Нікараґую. Тепер Зєдинені Держави бояться, щоби Мексик через Нікараґую не загрозив її панамському каналови. Слід зазначити, що проти Зєдинених Держав ведуть підкопи в Мексиці Японці і большевики (тут підготовляв ґрунт большевицький ґенерал Бородін, який тепер є в Китаю, а от недавно виїхала до Мексику ославлена „товаришка“ Коллонтай, відома не так з політичної діяльности, як пропаґанди „вільної, стадної „любови“).

ВСЯЧИНА

З досвіду колядників. Підчас сьогорічної коляди на „Рідну Школу“ заходять перемиські колядники до домівки бідного громадянина, каменичного сторожа, батька 6 дітей. Колядують і бідний сторож жертвує 5 зол. Йдуть дальше. Заходять до громадянина на високім урядовім становищі, власника двох камениць. Колядують і патріот жертвує 2 зол. Отже хто з них більша цінність для нації? Сторож, чи богатий достойник? Безумовно, сторож. Цей сторож називається Лаврентій Грицалик.

„Народний Дім“ знову в русі. Львівський „Народний Дім“, як відомо, є найстаршою і найбогатшою інституцією в Галичині. Одначе користи з нього нація не має, бо він в руках москвофільської кліки. Від кількох літ „завідує“ майном інституції Лев Черкавський, що має за собою дуже неясне минуле. Він завів „Народній Дім“ над беріг пропасти, обтяжуючи майно інституції позичками. А вміє Черкавський здорово бавитися. Про це моглиби богато цікавого оповісти кельнери першорядних львівських ресторанів. Та Черкавському покровительствував, як показується, ще й львівський воєвода. Довго не помагали „ходатайствія“ ґрупи Лісковацького до Варшави. Щойно в останніх днях воєвода на приказ Варшави мусів скинути Черкавського з комісарства. Він тепер запропонував радникови В. Куриловичеви (б. послови до парляменту), щоби обняв спадщину по Черкавськім. Як довідуємося, рад. Курилович як умову поставив, щоби його комісарювання було переходом до передачі „Народнього Дому“ в руки фактичного власника — та щоби з інституції не роблено засобу в політиці „divide et impera“ (діли і пануй). До прибічної ради („байрату“), як зачуваємо, має бути покликаний м. и. теж старий Лісковацький, ославлений попередник Черкавського.

Понад 900 літ тюрми! 10 ц. м. покінчився у Володимирі Вол. процес 151. Засуджено: 9-тьох обвинувачених, між ними проф. Нестора Хомина зі Львова, на досмертну вязницю; 4-ох обвинувачених на 15 літ тюрми; 39-ьох на 10 літ тюрми; 13-ьох на 6 літ; 60-тьох на 4 роки. Разом, враховуючи пересічно по 15 літ засудженим на досмертну тюрму — загальне число літ тюрми виносить в цім засуді 903 роки. З усіх обвинувачених звільнено 19 осіб.

— Та се співанка!

— Але до кого писана?

Павло не відповів нічого.

Суддя почав переслухувати Настку. Вона зовсім не знала, з якого „кінця“ починати оповідання про своє горе і говорила без ладу, схлипуючи від часу до часу.

— Я з иншими не сходилася, тільки з ним. Ще перед військом казав, що возьме мене. Я присягну. З війська листи писав, свій портрет прислав. На великдень бував. Все казав то само. Я гадала, що може. Потім вислужив, міг женитися. Не оженився, тільки здурив. Прийшла дитина і я вже сама не знаю...

Не докінчила, тільки розплакалася гірко.

Писар почав записувати те, що суддя казав: старі батьки мовчали, похитуючи головами, адвокати розмовляли щось по німецьки, Павло стояв зі спущеними на поміст очима, а Настка не знала, що має почати зі своїми руками, мовби заваджали їй, та трохи не подерла хустки з листів.

— Слухайте, Насте, — обізвався знову суддя, — ви мусите на то присягнути, що сказали.

— Я присягну.

Павло буде караний.

Молодиця глянула здивовано на суддю:

— Та мені не о то йде, аби Павла карати, тільки що я, бідна, з дитиною пічну? Мене з хати гонять! Деж я собі раду дам?

— Sie hat ihn doch geliebt! — замітив суддя в сторону адвокатів, по німецьки, щоб селяне не розуміли, але адвокати не докінчили ще своєї розмови і не звернули на се увагу.

— Коли Павло буде тут засуджений, можете його, Настко, скаржити, аби платив на дитину.

— Я присягну, бо то правда.

Писар засвітив свічки, старі батьки і Павло відступили дальше від стола, адвокати встали, а Настка почала тремтючим голосом повторяти за суддею слова присяги.

По присязі сказала ще раз те саме про Павла, що попереду. Говорили ще коротко адвокати, старий Василишин старався ще оправдувати сина, одначе суддя не зважав на те все, встав і, покликуючись на § 506 карного закона, засудив Павла на місяць арешту.

— Шо мені з того? — обізвалася перша Настка, почувши засуд.

— Я зголошую відлик від вини і кари — промови Павлів адвокат.

— Не тішся, Настко, перед часом, — відозвався старий Василишин — вищий суд ту кару скасує...

— Ет! встидайтеся, старий, таке говорити! — сказав суддя. — Як же ваш Павло жиє собі з жінкою?

— Бються, паноньку; на все село сварка і бійка! — відповів старий Коваль.

— От і маєте воли та корови! — додав суддя.

— Та що? — відворкнув старий Василишин. — Аби хлоп не мав права свою жінку набити? І що кому до того?

— Ет, шкода з вами говорити! Будьте здорові! А отсе, Настко, ваші листи віддаю вам. Тільки один затримую до актів. Ну, ідіть уже, бо там инші ждуть.

Селяне почали повагом виходити з комнати. Суддя скрутив собі папіроску і, складаючи акти, глянув ще на Павлову „поезію“. Він цілої не прочитав, там було ще більше строф подібного змісту, як і попередні. Суддя прочитав ще одну:

Чись здорова, дівчинонько,
моя люба птичко?
Чи веселе, чи сумує
твоє біле личко?

Далі вже не читав, вложив „поезію“ в акти і казав прикликати инших селян, що ждали на суд.

НОВИНКИ.

Самогон в божниці. В Стрию в божниці відкрито цілий склад матеріялів до роблення самогону. Ціла тайна фабрика була схована в скринях і пультах, які служать до молитви. Поліція перевела арештовання серед стрийських шинкарів.

Нова пошесть арештувань. Одночасно з арештуванням трьох білоруських послів переведено масові арештування на Білоруси у Вильні і у Варшаві. На Білоруси розвязано цілу організацію Білоруської Селянсько-Робітничої Громади, а її всіх визначніщих діячів запроторено до тюрми. Цій організації Поляки закидують, мовляв — вона діставала гроші від большевиків, приготовляла відірвання Білоруси від Польщі.

Малолітні бандити. Оноді два господарі Заяць і Гулик вертали з ярмарки в Едлічу. По дорозі підійшло до них трьох хлопців і домагалися, щоби зміняти їм пять золотих. Заяць прочув, чим воно пахне і сказав що не має при собі грошей, а Гулик відрухово вхопився за кишеню, де мав більшу скількість золотих. Це завважив один з хлопців і зажадав віддачі грошей. А коли Гулик зачав кричати, вдарив його колом по голові. Та надіхали фіри з міста і бандити втікли. Поліції вдалося їх зловити. Є це малолітні смаркачі: Франц Кісьолек, Ян Ґанцарж і Антоні Янота.

З розпуки. В Доброшині к. Едліча вдова Ґінальська програла процес. Бідна вона: має морґ поля і хату. На днях прийшов до неї екзекутор, щоби стягнути кошта процесу. Ґінальська зі своїм сином Францом забарикадувалася в хаті. Екзекутор візвав на поміч поліцаїв. Ґінальські не хотіли й їх пустити до хати. Франц (19-літний хлопець) став зі сокирою при вікні і грозив, що зарубає кожного, що поважиться вдиратися до хати. По довгих коровадах поліція дісталася до середини і екзекутор зробив своє. Вечером Ґінальська з розпуки підпалила власну хату.

Вбила власну дитину! До Чернолиць повернула зі Львова Настя Пасічник. У Львові була вона на службі. Привезла зі собою 6-ти місячну дитину. Щоби вийти заміж, вирішила вона позбутися дитини і закопала її в землю. Її злочин підглянула 4-літня дівчинка. Злочинна мати арештована.

Наплив гроша для Жидів в Польщі. Жидівська світова організація прислала Жидам в Польщі підмогу (чергову!) в квоті 300 тисяч долярів. Ці гроші мають діставати жидівські кооперативи.

„Кресова“ буденщина. У Вильні розпочався політичний процес проти 23. громадян, яким закидується, що в 1924 р. орґанізували повстання з рамени „Незалежної Хлопської Партії“ На чолі цього повстання мав станути пос. Шапель.

Пошесть вломів. На протязі недовгого часу у Львові специялісти від вломів розбили дві каси подорожного бюра, касу збіжової спілки, касу фірми Чечовічка і касу фірми Штанд-Каліш-Вальдман. До останньої дісталися при помочі підкопу. Зрабовано богато грошей. Пошесть вломів перенеслася і на провінцію. На днях в Добромилі бандити проломили стелю в маґістратськім будинку, діставшися до каси і зрабували 676 зол.

Як відбуваються похорони мікада? Смерть мікада оповіщується урядово щойно після забальсамування тіла. Опісля відбуваються молитви через довший час. Похорони останнього мікада відбудуться щойно 8. лютого. А похоронний церемоніял виглядає ось як: В день похорону духовники розсувають білу заслону, яка закриває катафальк. При понурій музиці бамбусових флетів всі приявні моляться з новим мікадом на чолі. Тому що мікадо є сином неба, походить від богині сонця Ама Терасу, зродженої з лівого ока божка Ізанаї, похорон японського цісаря відбувається в ночи, щоби сумним церемоніялом не смутити предка мікада, тобто сонця. При світлі смолоскипів формується великий жалібний похід. До каравани, яка своїм виглядом пригадує велику скриню, на двох колесах, запрягається 5 святих волів білих і чорних. Колеса каравани мусять бути так зроблені, щоби при кожнім обороті сім разів поскрипловали — „так, щоби серця стискалися“. На чолі походу йде 800 людей зі смолоскипами, відтак йде новий цісар з родиною, відтак жінки в кімонах з льняного полотна. Похід формує 30 тисяч жовнірів, ґрупа духовників несе м. и. відзнаки сонця і місяця, сіль і риж. Великий шамбелян двору несе пантофлі небіщика, а міністри дощинки, накриті білим папером, ознаку жалоби. О півночі, коли жалібний похід дійде з Токіо до Тамаґава, тлінні останки мікада зложиться в новозбудованім мавзолею.

Жінка в індійськім парляменті. В Індіях ще недавно палено вдови на кострі разом з їхніми помершими чоловіками. В останніх часах відносини в Індіях щораз більше европеізуються. Недавно ґубернатор східно-індийської провінції Мадро покликав одну жінку на члена парляменту цеї провінції.

Сім літ живе чистою водою. В Беірі (Портуґалія) одна дівчина від сімох літ живиться виключно водою і це зовсім не вплинуло відємно на її вигляд і здоровля. З Лізбони й Кембри вибралися вчені, щоби розслідити це виімкове явище і переконатися, чи мається до діла з дійсністю чи з обманом.

Чи польська поліція бе? На всіх політичних процесах це питання виринає. І все його заперечують представники поліційних властей. Та ось недавно у Львові суд засудив двох поліцайників за те, що закатували на смерть б. офіцера Венклера. Так само у Вильні засуджено двох поліційних аґентів за те, що замучили політичного вязня Антона Войнича. Войнича переслухували аґенти Маліковскі і Бучко ось як: кинувши свою жертву на землю, Бучко клячав на Войничу, а Маліковскі бив нещасного кольбою револьверу. Після одногодинного такого переслухання Войнич віддав духа. 27. липня м. р. обох цих звірів в людськім тілі засуджено: Маліковского на 5 літ тюрми, Бучка на 4. Адвокат виродів вніс жалобу неважности, бороначи їх тим, що вони люде ненормальні, алькоголіки і кокаїністи. І таких приймається до поліційної служби?

Релігійність ленінградського робітництва. В Ленінграді (Петрограді) відібрали були большевики від православних Лавру і передали її своїй т. зв. „живій церкві“. За якийсь час Лавра стояля пусткою. Народ перестав ходити до большевицької церкви. А що не було засобів, не можна було переводити відповідних направ, і церква стала нищитися. Большевицький уряд оповістив, що віддасть Лавру на 15 літ тій орґанізації, що підійметься направи будинків. І тоді зголосився ленінградський митрополит Йосиф і підписав умову, що відновить Лавру (не мав ніже сотика!). Большевики віддали йому Лавру. В день передачі Лаври митрополитови на подвірю коло церкви зібралися десятки тисяч робітництва й за годину добровільно зложили 75 тисяч рублів. Мимо нагальної протирелігійної аґітації з боку большевиків, народ все таки привязаний до Бога і Церкви.

Напад на почту. В Башні коло Любачева ограблено почтовий уряд.

Жіноча обслуга корабля. До Ліворно приїхав недавно один большевицький корабель, на якому моряцьку службу виконують виключно жінки. Командант корабля перед місцевими чинниками не міг нахвалитися своїх жіночих моряків за їхню точність і справність у виконуванню обовязків.

Еспанка лютує в цілій західній Европі, посуваючись щораз більше на схід. В Польщі найбільше занедужань в Кракові, в останніх часах в небезпечній формі появилася в Ярославі, богато занедужань і у Львові. Ця пошесть навіщує Европу не пораз перший. В минулому століттю навістила вона Европу в 1800 р., а опісля в 1830, 1847 і в рр. 1889—90. В 1918 і 1919 рр. скосила вона більше людей, ніж війна. Тепер її перебіг значно лагіднійщий. Покищо нема ліку на еспанку. Найбільше треба берегтися, щоби не перестудитись підчас видужування. Тому хорі на еспанку повинні зразу положитися до ліжка і встати щойно тоді, коли вже зовсім прийдуть до себе.

Щасливий швець. В Атенах один швець пораз четвертий виграв перший льос на льотерії. В пятім льосованню зобовязався не брати участи, щоби дати змогу виграти кому другому.

Великий вулькан в Альбанії повстав на найвищім верху ґірського пасма Сціяцца. Вода в озері. яке є недалеко вулькану, кипить, Мабуть прорвалося до нього горяче джерело. Населення з поблизьких околиць покинули свої оселі.

Лічення рака. Анґлійський лікар др Тома Lumsaen винайшов серум проти рака. Перші досліди зробив він на щурах. Коли вони вдалися, став їх робити на людях.

Самовбивство старушка. В Букарешті повісився з нужди на гаку 97 літний Зельман Маскович.

Щасливий отець. З Вашінґтону доносять, що американський президент Кулідж повінчував 72-літному фармерови Бляндови в Новій Каліфорнії за те, що він став вітцем найбільшого числа дітей в Америці: має він 34 дітей. През Кулідж в своїм вінчованню славить цего фармера за це, що він зділав найбільше для зміцнення Америки. При тім доносять ґазети, що посол до амер. пирляменту Смаль убирає тепер 14 дітей фармера. А сталось це так: Коли фармерови Бляндови уродилась двайцята дитина, посол Смаль був неосторожний і прирік старатись о одіннє для кождої дитини, яка опісля вродиться. І от пощастило фармерови і єму вродилось ще 14 дітей, які посол Смаль мусить одівати. А це коштує не мало грошей!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

Подяка.

Виділ Читальні Т-ва „Просвіта“ в Супранівці, пов. Скалат звернувся перед роком до пп. Г. Любянецького в Ню Йорку, І. Любянецького в Гудсоні, І. Красноперн в Ворен. Огайо, І. Задубери в Нортчемтоні, А. Мудрого в Олд Фордж, А. Осичка в Геркімер в Америці — з просьбою занятися збіркою на будову Українського Народного дому в Супранівці між нашими односельчанами в Америці. Перші прислали нам на будову Нар. дому: І. Задубера 10 д., С. Задубера 10., О. Задубера 10 д., І. Черкас 10 д., І. Осичка 10 д., О. Любянецькпй 10 д., С. Щур 10 д., усі з Нортгемтону — разом 70 д. Г. Любянецький 10 д., П. Пястух 10 д., В. Мазурик 10 д., В. Задубера 10 д., П. Заяць 10 д., П. Гуцайлюк 10 д., М. Цетнар 10 д., В. Шульц 5 д., П. Цетнар 5 д., М. Пастух 5 д, усі з Ню Йорку. Разом 85 д. І. Краснопера 10 д., М. Любянецькнй 10 д., С. Фіялко 1 д. усі з Ворен Огайо разом 21 д. І. Любянецкий з Гудсону прислав разом 66 д. Назвиск жертводавців не подав. Разом всіх грошей було зібрано 242 д. Ми одержали 238 д. а 4. д. почтова оплата. За всі ті жертви складають їм всі члени читальні найсердечнійщу подяку. І маємо надію, що як ті дорогі жертводавці, що нам допомогли перші, так і ті земляки в Америці, що доси нам нічо не прислали, допоможуть нам своїми жертвами довершити діло будови Нар. дому в Супранівці, на честь і славу цілого села і всіх його односельчан, де вони тілько жиють. — Якісь темні духи дописали до Америки, що будьтоби гроші прислані до нас зістали розпожичені. То є неправда. Всі гроші комітет Будови має в своїх руках; і нікому не пожичаєся ані одного доляра. — За Виділ Читальні Павло Гуцайлюк місто голова; За ком. Будови Іван Задубера касієр.

Кружок „Рідної Школи“ в Борщеві розпочинає з днем 1. лютого ц. р. КУРС ТКАЦТВА І КИЛИМКАРСТВА, який буде тревати до 30 червня 1927. Бажаючі записатись на цей курс, мають до вище поданого речинця внести на руки Старшини Кружка подання з долученням метрики і шкільного свідоцтва. Оплата за науку виносить 10 зол. місячно. Про мешкання і харч дбають ученики самі. Кошти утримання виносять приблизно 30 зол. місячно. На курс приймається хлопців і дівчат в віці не менше 16 літ.

Старшина.

Вдова по священику шукає місця до заряду дому у самітного священика. Зголошення до Адм. „Украін. Голосу“.

Степан Навроцький